

Årsberetning for Øvre Suså Vandløbslaug

2021

Samt mål for 2022

Arbejdet 2021

Corona var også i 2021 årsag til at generalforsamlingen ikke kunne afholdes live, og måtte gennemføres som en skriftligt afholdt generalforsamling, derfor er det dejligt at Corona 'en nu kan betegnes som en "ikke samfunds kritisk sygdom" efter at vi som befolkning har nået generel immunitet, og må leve med Corona på samme måde som med vor normale Influenza. Derfor er det dejligt at vi kan mødet til Året "mørbradgryde hen over en snak ned venner og naboer, og at jeg nu efterfølgende kan aflægge og beretning efterfulgt af generalforsamlingens øvrige dagspunkter, herunder vælge ny bestyrelse, samt gennemføre dagens øvrige faglige emner, med efterfølgende diskussion, hvor vi ser frem til spørgsmål og opfordringer til det kommende års arbejde.

Vi kan i år fejre **10års jubilæum**. Det startede i 2012, hvor vi i et tætpakket forsamlingshus i Testrup blev enige om, at der efter nedbør og oversvømmelser i 2011 og vinteren 2012, var nødvendigt at samle kræfterne i et ålaug for at gøre en aktiv indsats for vedligeholdelsen af vore vandløb så tabsgivende oversvømmelser og kunne imødegås, samt at vandafledningen fra vandløbene sikredes så drænsystemer kunne fungere optimalt. Der er løbet meget vand i åerne på de 10 år, og vi har generelt haft et konstruktivt samarbejde med kommunerne, et samarbejde med de kommunale myndigheder. som nu er blevet endnu vigtigere på grund af et stort svigt fra miljøministrene, ved ikke at opdatere og samordne kravene i en ny vandløbslov. En ny lov hvor såvel samfundets krav til vandafledning, håndteret og prioriteret i forhold til de krav klimaændringerne nødvendiggør, og som yderligere skal prioritere flora- og faunaindhold sikret af de gældende fredningsbestemmelser men som også stiller krav til vandkvalitet og kemisktilstand.

Denne "lovløse" tilstand på vandløbsområdet kræver et godt samarbejde mellem de kommunale politikere og vandløbsmedarbejdere, for at løse de mest nødvendige opgaver, for at hindre tabsgivende oversvømmelser på såvel infrastruktur og erhverv. Klimaændringen fortsætter og tyder på en temperaturstigning på 2-3 grader inden udgangen af dette århundrede, Som ålaug håber vi at vi i et sammen med kommunerne kan prioritere og gennemføre opgaverne så at **de nugældende ulovlige vandløbsregulativer kan opdateres, således at den gældende vandløbslov bliver overholdt. Den nugældende vandløbslov fra 1983 er tilstrækkelig, efter miljøminister Lea Wermelins udsagn**, dette på tros af den manglende prioritering af alle de indgående virkningsfaktorer.

På trods af Coronarestriktioner har bestyrelsen holdt 7 bestyrelsesmøder på Gefion. Den lokale behandling af vandplanerne for VP3 blev afleveret til ministeriet sidste år, hvorefter miljøministeriet bearbejdede planerne frem til december, hvor de blev offentliggjort, hvorefter der frem til 22. juni i år, er høringsperiode, hvor vi fra Ålaugets side vil indgive hørings svar, **Vores hørings svar vil centrere sig om, at en lang række vandløb i vores lokalområde, umuligt kan opnå "god økologisk tilstand"** som krævet af de vandløb ministeriet overfor EU har benævnt som "Naturlige vandløb". Blandt andet vandløbenes historie, den kemiske tilstand, og den pågående klimaændring, hvor blandt andet kommende års nedgang i sommernedbør vil resultere i vandløb der periodevis udtørres, og derfor ikke kan bære en "god økologisk tilstand" af fiske- flora eller faunabestand. I dette arbejde er vi yderst interesseret i observationer og tilbagemelding fra jer medlemmer. De offentliggjorte lokale krav til VP3 vil blive fremlagt af Erik Blegmandkemisk ved aftenens indlæg. Vores håb er at vores hørings svar til Miljøstyrelsen vil betyde at kun de af vore lokale vandløb der kan bringes i den af vandrammedirektivet krav om "god økologisk tilstand" vil blive bibeholdt i den reviderede VP 3 der træder i kraft ved udgangen af 2022.

Klimaet 2021.

2022 startede med en jord der næsten havde genvundet fuld markkapacitet efter vækstperiodens fordampning i 2021. Vandunderskudet i september toppede med et underskud på 250 mm, hvorefter efterårets nedbør frem til jan 2022 genskabte en fuld vandmætning, og gav oversvømmelser i januar.

Der er endnu ikke ændret på den måde stemmeværket styrer vandafledningen ved Holløse Mølle, hvilket vil være en mulighed for at mindske de årlige oversvømmelser fremover. Vi håber fortsat på at nedbøren i februar/marts ikke overstiger normalen, men at vandstanden sænkes tilstrækkeligt at vintersæd og forårssåning kan starte først i april, og derved sikre stor roddybde og minimal udvaskning af næringsstoffer. Nedbøren i 2021 var ligesom i 2020 henholdsvis på 565 mm og sidste år 580 mm ikke langt fra 2018 hvor der kun faldt 530 mm. Det er disse små nedbørsmængder, der giver de gentagende udtørring af de mindre vandløb, og derfor i fremtiden vil hindre målopfyldelse i form af opnåelse af "god økologisk tilstand".

Life projektet.

I løbet af 2021 er der i øvre del af Susåen gennemført en lang række "restaureringer" af Susåen efter aftale med de lokale lodsejere i form af udvidelse af åløbet, for at skabe plads til sandfang samt udlægning af såvel store som små sten, for at understøtte den igangværende sikring af Tykskaldet Malermuslings genetablering. På hjemmesiden for projektet: <https://www.merelivisusaaen.dk/> kan projektet følges blandt andet med såvel udsætning af

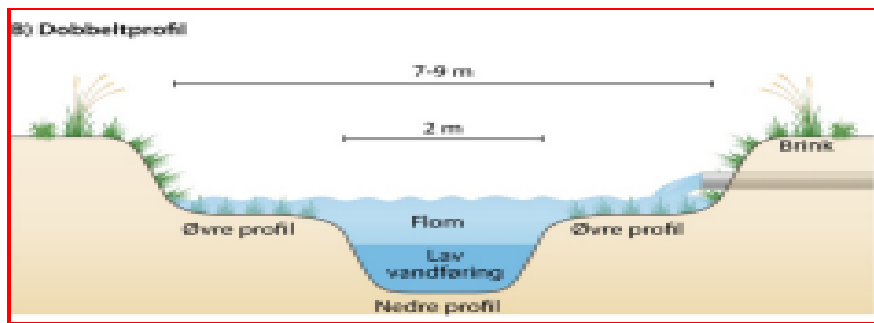
hvidfinnet ferskvandulk, der er nødvendig for spredning af Malermuslingens larver. De foretagne fysiske ændringer af Susåen bør efterfølgende kontrolleres for ikke at have negativ påvirkning af

vandafledningen. I forbindelse med de gennemførte restaureringer har projektet benyttet "Stokkemethoden" dvs. man har under arbejdet placeret en landmålerstok i vandløbet, "og holdt øje med" at vandstanden ikke steg ved ilægningen af sten. Kontrol af den omfattende ilægning af sten bør i 2022 kontrolleres, f.eks. med en RS5 flowmåler, et instrument som miljøstyrelsen også bruger til kontrol af vandløbs vandafledning og som udlejes af firmaet SR. Batymetri, der jo stod for årets opmåling af Susåens Afsnit G.

Opfølgning på VP3.

VP3 anbefalingerne der blev offentliggjorte umiddelbart før jul, indeholdt ud over de af vandrådet indstillede forslag, også ministeriets forslag om at nedlægge stemmeværket ved Holløse Mølle i perioden frem til 2027. I forbindelse med vandrådsarbejdet har dette været diskuteret, hvilket vi fra Ålauget argumenterede kraftigt imod, da stemmeværket kan bruges til at øge vandafledningen i perioder hvor der er plads til at vandet kan afledes nedstrøms, og bruges til at bremse vandet fra de opstrøms søer og hele Øvre Suså. Dette kan i tørre sommerperioder, hindre at vandstanden reduceres i flere af de vandløb der har afløb til Øvre Suså, og som ikke tilføres grundvand, hvilket er tilfældet for dele af selve Susåen. Mange af disse tilløb tørrer ud i sommerperioderne, og hindre målopfyldelse af "god økologisk tilstand" på grund af fisk og flora. Årsagen til at ministeriet ønsker stemmeværket nedlagt, skyldes at stemmeværkets nuværende stryg ikke giver en optimal fiskepassage, hvilket kunne være et fornuftigt alternativ at investere de penge i der eller skal afsættes til nedrivningen af stemmeværket som blev nyrenoveret i 1991.

Ud over at stemmeværket rent kulturelt er et monument i landskabet, der dokumenterer vandkraftens udnyttelse tilbage i tiden. Mølleridriften er nu ophørt, og kun en mindre turbine udnytter i dag vandkraften, men stemmeværket giver stadig mulighed for en styret vandafledning ved åbning eller lukning af sluseporte, og dermed mulighed for bevidst at øge eller bremse vandafledningen fra den øvre del af Susåens opland. Det er Næstved Kommune der aktivt har etableret klimasøer, netop for at sikre sommervandføring i visse vandløb. Ligeledes har kommunen også etableret flere vandløbsstrækninger med dobbeltprofiler. Begge initiativer giver mulighed for en aktiv styring af vandafledningen. I dobbeltprofilvandløbet, ledes i sommerperioden de mindre vandmængder i et smalt dybt midtervandløb, hvorimod vandet stiger i forbindelse med store vinterafstrømning, eller ved et sommerskybrud, og ledes væk i den bredere og højre liggende del af dobbeltprofilen.

Åbning af stemmeværkets sluseporte ved Holløse, fungerer ligesom dobbeltprofilens brede højtliggende del af åløbet. Med lukkede sluseporte, er det nuværende strygs vandafledning alene det, der svarer til dobbeltprofilens smalle dybtliggende del. Strygets vandafledning ved Holløse er ca. 5 m³/sek., hvilket svarer til en vandafledning på ca. 0,5 mio.m³/ døgn. Åbning af en eller flere sluseporte kan øge vandafledningen helt op til ca.30 m³ /sek. hvilket svarer til en ekstra vandafledning pr. døgn på 2,6 mio. m³, hvilket svarer til at det opstrøms areal på 756 km², kan afdræne 3,8 mm regn på et døgn. **En nedrivning af stemmeværket, og dermed fjernelse af en aktiv styrings mulighed, vil i forbindelse med fremtidens klimaændring vil være tåbeligt. Det kræver et høringsvar.**

Samarbejde med Ringsted om opdatering af vandløbsregulativer.

Under dette punkt, er der desværre ikke sket nogen afgørende løsninger på sidste års sager som vi har forsøgt at løse med Ringsted kommune. I forbindelse med et fremlagt opdateret vandløbsregulativ for Høm Lilleå, der var fremlagt til en 8 ugers høringsfase, indgav vi et høringsvar sammen med Gefion, hvor vi blandt andet påpegede behov for at der gennemførtes en regulerings sag, for at håndtere de større udledninger fra Ringsted forsyning. Nu over et år efter er der intet rapporteret om sagen, og regulativet står stadig på hjemmesiden:

<https://www.mitvandloeb.dk/> . som regulativ under høring. Den anden helt principielle sag for ålauget, er --- **Genopretning af det ulovlige "Naturvandløvsregulativ"** der er vedtaget af Amtet i 1996, og som Ringsted kommune arvede i 2007, da Drifts- og vedligeholdelse af vandløbene overgik fra Amterne til kommunerne.

Dele af Ringsted Å har et ulovligt Naturvandløbs regulativ, uden fastlagt bundkote eller pålagt vandafledning, hvilket er et krav for lovlige regulativer. Per Eriksens drænsystemer er derfor ikke vedligeholdt i over 30 år, hvilket i denne periode har betydet ændret fysisk forløb, hvilket over årene har været begravet drænsystemets udløb 40 cm under den nuværende vandløbsbund. Naturvandløvsregulativet, havde hverken Bundkote, bundbredde, angivelse af anlæg eller angivelse af vandafledningen i l/sek., og det ulovlige regulativ er der derfor ikke oprenset eller vedligeholdelse siden 1996. Det seneste tiltag i sagen var en besigtigelse af Å og drænudløb på stedet d. 25/02/2021 med repræsentanter for Ringsted Kommune, og ålaugs medlemmer. Besigtigelsens formål var at genoprette drænsystemets vandafledning. Dette tilsyn er ikke fulgt op

af kommunen, hvorfor vi har anmodet udvalgsformand og borgmester om et møde for at lovliggøre regulativet og genoprette lodsejernes tilsandede drænudløb på strækningen med det ulovlige "Naturvandløbsregulativ".

Senest har Ringsted forsyning afholdt en besigtigelse tur for at orientere om de tiltag Ringsted Forsyning har iværksat for at efterleve det ministerielle påbud om at gennemføre en opsplitning af kloaksystemet i henholdsvis kloakvand og overfladevand, hvilket vil mindske utilsigtede overløb af urensset spildevand til Ringsted Å. Det blev understreget at der er en langsigtet plan der forventes at være tilendebragt ca. 2033. En gennemførelse af et opdelt kloaksystem, vil være en forudsætning for at opnå vandrammedirektivets krav om at nå "god Økologisk Tilstand".

Alle fire kommuner der afvander via Susåen, er i gang med denne opsplitning af kloaksystemerne, hvilket betyder at der i fremtiden skal håndteres meget store nedbørsmængder, der enten skal parkeres/bremser eller direkte udledes til Susåen. Oplandets større byer dækker ca. 40 km², og med befæstede areal for byer, er ca. 50%, hvilket betyder at det er enorme mængder af overfladevand der skal håndteres. Fra de ca. 20 km² befæstet areal, skal 20.000 m³ overfladevand håndteres for hver mm nedbør der falder (1 mm nedbør svarer til 1000 m³ vand pr km²). En nedbørshændelse på 30 mm regn kræver derfor et regnvandsbassin der kan rumme 600.000m³ vand, og da regnvandsbassiner normalt designes til en vanddybde på ca. 1 meters dybde, skal bassinet være 1000x600 m². Dette burde kræve at der etableres et oplandsråd for Susåen der på et koordinerende møde, mellem de fire kommuners Forsyninger, de vandløbsansvarlige kommuner, samt interessenter som borgere og ålaug, for at sikre en sammenhængende planlægning, således at fremtidens store vandmængder i fremtidens kan håndteres uden tabsgivende oversvømmelser.

Sidste nyt

Efter sidste bestyrelsesmøde 22/2, har der været afholdt et borgermøde med ca. 20 deltagere i Veterslev forsamlingshus, for grundejer med drænudløb i Ringsted Å. Baggrunden for mødet var at der nu i mere end 5 år ikke er fortaget noget, der har sikret at Per Eriksens drænsystemer frilægges, da det nuværende regulativ er et "**ULOVLIGT**" **Naturvandløbsregulativ**, i hvilket Amtet i 1996 havde anført at der ikke skulle gennemføres nogen form for oprensning eller grødeskæring. Fra 1996 til 2017 havde vandløbslejet ændret sig så væsentligt at drænudløbene nu ligger 40 cm under bunden. Mødet blev afholdt, for at give flere lodsejere mulighed for at indgå i et fælles søgsmål i en erstatningssag mod kommunen. Denne sag fortsætter i det nye år, med det stille håb, at der vil blive arbejdet på mindelige løsninger der genskabes lovlige vandløbsregulativer i alle kommuner.

Samarbejde med Næstved om opdatering af vandløbsregulativer.

En snarlig opdatering af alle ulovlige vandløbsregulativer er nødvendig i såvel Næstved som i alle fire kommuner, da der er mange eksempler på regulativer der enten ikke er lovlige, eller ikke opdateret i forhold til det gældende regulativs bestemmelser. Dette gælder specielt for Næstved kommune, der er ansvarlig for Susåens regulativer. Disse består nu af en række regulativer, der enten ikke er opdateret til tiden, eller er direkte ulovlige i forhold til gældende vandløbslov. At gennemføre en samlet opdatering af vandløbsregulativet for hele Susåen, er et stort og omkostningsfyldt arbejde. I lyset af bl. a. klimaændringer samt de fremtidige ekstra belastning på grundlaget overfladevandet, var det positivt at Næstved kommune accepterede at ålauget i samarbejde med firmaet SR Batymetri i april, gennemførte en opmåling af Susåens afsnit G fra Næsby Bro til Tystrup sø. I et efterfølgende møde blev rapport og erfaringer med hensyn til priser og resultater drøftet om hvorvidt en sådan opmåling kunne bruges til et fremtidigt grundlag for et

2021 10

opdateret vandløbsregulativ.(se link) ²⁷_EHB_Referat af nr

For kommunen er det afgørende at denne opmålingsmetode med en "Bådroner" er lige så nøjagtig, som de indtil meget dyre, nu anvendte manuelle opmålinger. Efterfølgende har miljøstyrelsen oplyst, at det er helt op til kommunen selv at bestemme hvilken opmålingsmetode kommunen anser tilstrækkeligt korrekt.

Dette alternativ, til de tidligere manuelle vandløbs opmålinger, udvikles stadigt, og vil kunne såvel billiggøre omkostningerne til regulativfornyelserne, som metoden vil kunne billiggøre den efterfølgende kontrol af, at de i regulativets fastsatte vandafledningskrav er overholdt.

Efter kommunalvalget i november 2021, er "**klima-, Miljø- og Fritidsudvalget**", det udvalg der bl. a. er ansvarlig for "miljø og vandløbspleje samt naturbeskyttelse og forvaltning. Med Rune Kristensen som formand ser vi frem til et samarbejde om snarlig opdatering af Susåens regulativ, hvilket vil kræve en økonomisk opprioritering af kommunen. Vi håber derfor på et snarligt møde med de vandløbsansvarlige medarbejdere om blandt andet en videre udvikling af metoder til kontrol og vandafledning samt et fremtidigt samarbejde om styret vandafledning m.m.

Det politiske klima for vandløbenes fremtid.

Siden ålaugets start i 2012 er der til trods for utallige henvendelser fra L&F, DN, KL og Danske Vandløb m.fl. **intet sket fra miljøministerens side med hensyn til at foretage en nødvendig opdatering af "Vandløbsloven"**. Vandløbsloven fra 1983 er stadig gældende i dag. Formanden for det i 2016 nedsatte ekspertudvalg "Henrik Høegh udvalget" afleverede i 2017 en indstilling til en

ny Vandløbslov med følgende ord i forordet ” **loven fra 1983. er ikke i sig selv et problem, hvis loven fortsat passede til den danske virkelighed, som den regulerer**”. Her er problemet, vandløbene skal meget mere end loven fra 1983, dengang var vandafledning hovedformålet, kravet til opnåelse af god såvel kemisk-, fysisk- og biologisk tilstand er de nye krav, koblet til de restriktioner som kommunerne pålægger i form af udpegning af paragraf3 arealer, eller ministeriet i fredninger, eller klimaet i form af ændret nedbør, vind og temperatur. Det er en kæmpe opgave/kabale/prioritering som miljøministeren skal løse. Det indebærer afvejning af de lokale klimatiske konsekvenser med de økonomiske konsekvenser, og derefter sikre hjemmel til ændring af fredningsklausuler, som muliggør at EU-klausuler tilgodeses og opnås.

Efter vi i ålauget har været involveret i disse problemer nu i 10 år, så tegner der sig klart en løsning, hvis udgangspunkt er at ”**Klimaet det ændre sig**”, **de enkelte klimafaktorer der påvirker os, skal**

enten tåles, eller imødegås, afhænger resultatet i vort samfund af en politisk/økonomisk vurdering, har vi råd? Har vi råd til at lade være? hvem kommer til at betale? Kan det overhovedet betale sig??, **Afgørelsen er politisk, men det er på tide at nogen tør tage ansvaret**, og fastlægge den nye lov der fastlægger vandløbenes fremtidige drifts- og vedligeholdelse, så det hele ikke ender i det kaos vi er vidende til.

Er det dog som Lea Wermelin har udtalt, ”**at den nuværende vandløbslov tilstrækkelig**”, så er det på tide at ministeren håndhæver dette overfor kommuner forvaltninger m.fl., og giver en kort tidsfrist til at alle vandløbsregulativerne er bragt i lovlig stand. Så er det dette lovgrundlag der vi kan samarbejde om også bringes i såvel ”God økologisk- kemisk-, og fysisk tilstand.” Hvis ingen tager ansvaret nu, så fortsætter den uholdbare rodede situation vi sidder i nu, hvor alle forfægte egne holdninger, i stedet arbejde ud fra et fælles lovgrundlag.

Ud over at klimaet har en dominerende indflydelse på vandløbenes vandafledning så er ministerpålægget til forsyningerne om at opsplitte kloakvand og overfladevand, et lovpåbud der kan påvirke vandafledningen i større vandløb der dækker over flere kommuner som det gælder for Susåen. Som nævnt under afsnittet Ringsted er de mængder overfladevand fra bebyggelser en stor fælles udfordring som kalder på koordinerede løsninger mellem de involverede kommuner. Derfor er den anbefaling som Henrik Hoegh udvalget afgav til ministeren at vandveje der benyttes af flere kommuner koordineres i ”**Oplandsråd**” for at sikre en overordnet koordinering af den styrede vandafledning fra hele oplandet. **Et sådant oplandsråd foreslog, Østlige Øers Landboforeninger, Gefion, Nedre Suså Vandløbslaug, Bredejerlauget for Tystrup Bavelse sø, Øvre Suså Vandløbslaug** via henvendelse fra Povl Fritzner april 2017 til kommunerne. Oprettedes et sådant oplandsråd, indgik i Henrik Hoegh udvalgets anbefaling til ministeren senere samme år.

Konklusionen for nuværende er at der er et akut behov for et positivt samarbejde mellem kommuner, forsyninger, ålaug/borgere for at indgå i en overordnet planlægning af drifts- og vedligeholdelse af oplandets vandløb, ved at opdatere ulovlige vandløbsregulativer, og gennemføre en koordineret styret vandafledning, styret vandafledning, ikke blot set ud fra den enkelte kommunes synspunkt men også integreret med de andre kommuner, da alt vand skal rummes i Susåen.

Da vi sejlede og opmålte Susåens afsnit G - d. 22 april 2021

Bestyrelsen siger
stor tak til alle medlemmer,
vi håber I vil kontakte os løbende når sager opstår,
så vi kan reagere, og i samarbejde med vandløbsmyndighederne sikre
velfungerende vandløb i Susåens opland.